

O nieistnieniu boga

Autor tekstu: **Kazimierz Łyszczyński**

W dokumentach mamy ślad po egzekucji pierwszego polskiego „ateusza”. Oto jak opisuje to zdarzenie badacz tej sprawy Andrzej Nowicki [1]: „Dnia 30 marca 1689 r. w Warszawie na Rynku Starego Miasta został spalony — zapewne jedyny — rękopis książki, która była najważniejszym dokumentem do dziejów polskiego ateizmu. W kilka minut później spadła pod toporem katowskim głowa autora tej książki. Był nim Kazimierz Łyszczyński, podsędek brzeski. Ciało jego wywieziono na taczkach za miasto i spalono. Obecny na procesie biskup kijowski Andrzej Załuski wyraził publicznie pogląd, że za swój ateizm Łyszczyński powinien nie raz jeden, ale tysiąc razy ponieść śmierć, gdyby miał tyle dusz”. Cóż, biskup powinien się pocieszyć wizją mąk piekielnych - nieskończonych w czasie, jak zawsze głosił Kościół. [J.Ż-B.]

Kazimierz Łyszczyński
(1634-1689)

Myśliciel polski, autor ateistycznego traktatu *De non existentia Dei (O nieistnieniu Boga)*. Traktat liczył 265 kart i zawierał kilkakrotnie powtórzone wyrażenie: „My, ateści, uważamy tak a tak”. W roku 1688 traktat dostał się w ręce donosiela, który oskarżył Łyszczyńskiego o ateizm. Łyszczyński został uwięziony, a ponieważ był szlachcicem (herbu Korczak) i to piastującym stanowisko sędziego (był „podsędkiem brzeskim”), więc rozprawa toczyła się w Sejmie. Skazany na śmierć za ateizm został ścięty 30.3.1689 roku w Warszawie na Rynku Starego Miasta, a zwłoki zostały spalone. Dzieło Łyszczyńskiego zaginęło, ale oskarżyciel publiczny, Szymon Kurowicz przytoczył w swoim przemówieniu sejmowym kilka zdań, które (z rękopisu kórnickiego) zostały opublikowane w „Euhemerze” (1957, nr I, s. 72-81).

Zaklinamy was, o teologowie, na waszego boga, czy w ten sposób nie gasicie Światła rozumu, czy nie usuwacie słońca ze świata, czy nie ściągacie z nieba Boga waszego, gdy przypisujecie Bogu rzeczy niemożliwe, atrybuty i określenia przeczące sobie.

* * *

Człowiek jest twórcą boga, a bóg jest tworem i dziełem człowieka. Tak więc ludzie są twórcami i stwórcami boga, a bóg nie jest bytem rzeczywistym, lecz bytem istniejącym tylko w umyśle, a przy tym **bytem chimerycznym**, bo bóg i chimera są tym samym.

* * *

Religia ustanowiona przez ludzi bez religii, aby ich czczono, chociaż Boga nie ma. Pobożność została wprowadzona przez bezbożnych. Lęk przed Bogiem jest rozpowszechniany przez nie lękających się, w tym celu, żeby się ich lękano. Wiara zwana boską jest wymysłem ludzkim. Doktryna, bądź to logiczna bądź filozoficzna, która się pyszni tym, że uczy prawdy o Bogu jest fałszywa, a przeciwnie ta, którą potępiono jako fałszywą, jest najprawdziwsza.

* * *

Prosty lud oszukiwany jest przez mądrzejszych **wymysłem wiary w Boga na swoje uciemnienie**; tego swego uciemnienia broni jednak lud w taki sposób, że gdyby mędrzy chcieli prawdą wyzwolić lud z tego uciemnienia, zostaliby zdławieni przez sam lud.

* * *

Jednakże nie doświadczamy ani w nas, ani w nikim innym takiego nakazu rozumu, który by nas upewniał o prawdzie objawienia bożego. Jeżeli bowiem znajdowałby się w nas, to wszyscy musieliby je uznać i nie mieliby wątpliwości i nie sprzeciwialiby się *Pismu* Mojżesza ani *Ewangelii* — co jest fałszem — i nie byłoby różnych sekt ani ich zwolenników w rodzaju Mahometa itd. Lecz (nakaz taki) nie jest znany i nie tylko pojawiają się wątpliwości, ale nawet są tacy, co zaprzeczają objawieniu i to nie głupcy, ale ludzie mądrzy, którzy prawidłowym rozumowaniem dowodzą czegoś wręcz przeciwnego, tego właśnie, czego i ja dowodzę. **A więc nie ma Boga.**

*

Źródło: *Wypisy z historii krytyki religii*, red. Andrzej Nowicki.

Zob. też: A. Nowicki: *Kazimierz Łyszczyński*, wyd. Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej, Łódź 1989, s.80.

Przypisy:

[1] "Euhemer", 1957"

Joanna Żak-Bucholc

Zajmuje się etnologią i religioznawstwem. Publikowała m.in. w: 'ALBO albo Inspiracje Jungowskie'; 'Nie z tej ziemi'; 'Czwarty Wymiar'; 'Tytuł'.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 28-06-2002 Ostatnia zmiana: 12-08-2006)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,684) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,684>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programing Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl